

Listopad z UNESCO

2021-11-25

Listopad przypomina o początkach działalności Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury, popularnie nazywanej UNESCO. Warto odświeżyć cele UNESCO i przypomnieć miasta, które w 2021 roku świętują jubileusz wpisania swoich obiektów na Listę Światowego Dziedzictwa.

Konstytucja UNESCO, która powołała do życia tę specjalistyczną organizację ONZ, została podpisana **16 listopada 1945 roku**. Powstała po II wojnie światowej organizacja miała wspierać międzynarodową współpracę we wszystkich dziedzinach działalności intelektualnej, czuwając w szczególności nad ochroną światowej spuścizny książek, dzieł sztuki, zabytków historii i nauki. Zachęcała ona także do podpisywania międzynarodowych konwencji, zobowiązujących kraje do zachowania i rozpowszechniania wiedzy w tym zakresie. Popularna Lista Światowego Dziedzictwa powstała na mocy jednej z nich - **Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego**, przyjętej przez delegatów UNESCO w Paryżu 16 listopada 1972 roku i obowiązującej od 1975 roku. Konwencję przyjęły lub ratyfikowały 193 państwa, w tym Polska.

Konwencja precyzyjnie definiuje dziedzictwo kulturowe i naturalne. Ustanawia także wykaz obiektów o „wyjątkowej powszechnej wartości” i powołuje do realizacji swoich celów – czyli inwentaryzacji i ochrony obiektów - specjalny organ wykonawczy: Komitet Światowego Dziedzictwa (*World Heritage Committee*). Zasiadają w nim każdorazowo (z reguły na okres 4-letni) przedstawiciele 21 Państw-Stron Konwencji. Obradując podczas dorocznych sesji, Komitet decyduje o wpisaniu miejsca na Listę UNESCO, umieszczeniu na Liście Światowego Dziedzictwa w zagrożeniu lub skreśleniu z tych list. Obecnie na Liście znajduje się 1154 obiektów z 167 krajów świata, w tym 897 przykładów dziedzictwa kulturowego, 218 obiektów dziedzictwa naturalnego oraz 39 obiektów o charakterze mieszanym.

Wpisanie na Listę UNESCO, a tym samym uzyskanie „marki” światowego dziedzictwa, zwiększa prestiż i zainteresowanie danym miejscem, co przekłada się na wzrost liczby odwiedzających je turystów. Niesie jednocześnie za sobą konkretne zobowiązania ze strony kraju-członka Konwencji, na terenie którego znajduje się dany obiekt. UNESCO monitoruje, na ile – w ramach możliwości lokalnego prawa – spełnione są wymagania w zakresie ochrony, konserwacji i zrównoważonego zarządzania miejscem światowego dziedzictwa. UNESCO chroni dla przyszłych pokoleń kulturowe i przyrodnicze skarby, aby nie stały się one ofiarą doraźnej koniunktury politycznej, czy nieracjonalnej gospodarki. Polska, która była jednym z pierwszych państw-sygnatariuszy Konwencji Dziedzictwa Światowego, ma na Liście UNESCO aż 16 wyjątkowych obiektów. Jako jedno z pierwszych miejsc na świecie, już w 1978 roku na Listę trafił historyczny Kraków. Wpis obejmuje Stare Miasto w obrębie dawnych murów, Wzgórze Wawelskie oraz dzielnicę Kazimierz wraz ze Stradomiem. W tym samym czasie UNESCO objęło ochroną Kopalnię Soli w Wieliczce.

Każdego roku miasta i kraje na całym świecie z dumą obchodzą okrągłe rocznice wpisania swoich obiektów na Listę UNESCO. Tegoroczni „rekordziści” – marokański **Fez** i francuskie **Fontainebleau** – świętują już 40-lecie uznania swoich zabytków za światowe dziedzictwo! Historyczne centrum meksykańskiej **Morelii** oraz stare, drewniane centrum fińskiego miasta **Rauma** zostały objęte ochroną UNESCO dokładnie 30 lat temu – w 1991 roku. 20-lecie na Liście UNESCO obchodzą w 2021 roku miasta **Aranjuez** (Hiszpania), **Guimarães** (Portugalia), **Lamu**

**Magiczny
Kraków**

(Kenia), **Provins** (Francja) i **Wiedeń** (Austria). Z kolei **Bridgetown** (Barbados) i **Mombasa** (Kenia) świętują jubileusz 10-lecia.

Jubileusze UNESCO promuje m.in. Organizacja Światowego Dziedzictwa OWHC, której przewodniczy Prezydent Miasta Krakowa. Warto zajrzeć na jej stronę (www.ovpm.org), aby dowiedzieć się więcej o wyjątkowych miejscach i wyjątkowych obiektach na mapie świata, które stanowią nasz wspólny skarb.